

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Підприємство: **Відкритий недержавний пенсійний фонд «ВЗАЄМОДОПОМОГА»**
(найменування)

Звітний період: за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року

Зміст

1. Розкриття інформації відповідно до МСБО 26 «Звітність щодо програм пенсійного забезпечення».....	- 2 -
1.1. Звіт про наявні чисті активи, призначені для виплат.	- 2 -
1.2. Звіт про зміни в чистих активах, наявних для виплат.	- 2 -
1.3. Інвестиційний портфель.	- 2 -
1.4. Інформація про пенсійний фонд та програми пенсійного забезпечення.....	- 2 -
2. Основи підготовки, затвердження і подання фінансової звітності	- 4 -
2.1. Ідентифікація фінансової звітності.....	- 4 -
2.2. Валюта подання звітності та функціональна валюта, ступінь округлення	- 4 -
2.3. Концептуальна основа фінансової звітності.....	- 4 -
2.4. Припущення про безперервність діяльності.....	- 4 -
2.5. Рішення про затвердження фінансової звітності	- 4 -
3. Суттєві положення облікової політики.....	- 4 -
3.1. База, використана для оцінки активів	- 4 -
3.2. Суттєві облікові політики.....	- 5 -
3.3. Інші застосовані облікові політики, що є доречними для розуміння фінансової звітності	- 8 -
3.4. Відповідність облікової політики звітного та попереднього періодів	- 8 -
4. Істотні облікові судження, оцінні значення і припущення	- 9 -
4.1. Опис операційного середовища та економічної ситуації.....	- 9 -
4.2. Основні припущення, оцінки та судження	- 9 -
5. Розкриття інформації щодо використання справедливої вартості	- 9 -
5.1. Методики оцінювання та вхідні дані, використані для складання оцінок за справедливою вартістю...-	9 -
5.2. Вплив використання закритих вхідних даних (3-го рівня) для періодичних оцінок справедливої вартості на прибуток або збиток.....	- 10 -
5.3. Інші розкриття, що вимагаються МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»	- 11 -
6. Нові МСФЗ та їхній вплив на фінансову звітність	- 11 -
7. Рекласифікації у фінансовій звітності за звітний рік порівняно з фінансовою звітністю попереднього року та виправлення помилок.....	- 11 -
8. Розкриття інформації, що підтверджує статті, подані у звітності.....	- 11 -
9. Розкриття іншої інформації.....	- 14 -
9.1. Операції з пов'язаними сторонами.....	- 14 -
9.2. Умовні зобов'язання та невизнані контрактні зобов'язання	- 14 -
9.3. Судові процеси	- 14 -
9.4. Ризики.....	- 14 -
9.5. Події після звітної дати.....	- 15 -

Примітки до фінансової звітності

Преамбула

В цих примітках прийнято умовне скорочення назв фінансової звітності, а саме:

Баланс (звіт про фінансовий стан)	– ф-1
Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)	– ф-2
Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)	- ф-3
Звіт про власний капітал	– ф-4

Посилання на статті фінансової звітності, які розкриваються у цих примітках відповідає коду рядка відповідної фінансової звітності та позначається в дужках. Наприклад: «Поточні фінансові інвестиції» (ф-1.1160) розкриває статтю «поточні фінансові інвестиції», зазначену в Балансі (звіті про фінансовий результат) в рядку 1160.

Невід'ємним додатком до Приміток до річної фінансової звітності є форми НПФ-1, НПФ-2, НПФ-3 та НПФ-7, визначені Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, на які здійснюється посилання при розкритті інформації.

1. Розкриття інформації відповідно до МСБО 26 «Звітність щодо програм пенсійного забезпечення»

1.1. Звіт про наявні чисті активи, призначені для виплат відповідно до параграфу 35(а) МСБО 26. складений у формі Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що наведений у додатку.

1.2. Звіт про зміни в чистих активах, наявних для виплат, що вимагається параграфом 34 (а), а його склад визначається параграфом 35(б) МСБО 26 складений у формі Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), що визначена Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674 та наведений у додатку.

1.3. Інвестиційний портфель складений у формі Звіту про склад та структуру активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-7), що визначена Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674 та наведений у додатку.

1.4. Інформація про пенсійний фонд та програми пенсійного забезпечення

1.4.1. Інформація про Фонд

Фонд є юридичною особою з моменту його державної реєстрації, має статус непідприємницького товариства, що не має на меті одержання прибутку для його наступного отримання засновником Фонду.

Фонд внесений до Державного реєстру фінансових установ.

Фонд має самостійний баланс, рахунки у зберігача, печатку, штампи та бланки зі своїм найменуванням, власну символіку.

Мета діяльності

Фонд створений для провадження діяльності з недержавного пенсійного забезпечення шляхом накопичення пенсійних внесків на користь учасників Фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснення пенсійних виплат учасникам у визначеному Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» порядку.

Предмет діяльності

Предметом діяльності Фонду є сукупність організаційних, юридичних та інших передбачених чинним законодавством України дій, спрямованих на здійснення недержавного пенсійного забезпечення учасників Фонду з метою отримання ними додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Органи управління

Органами управління Фонду є загальні збори засновників та Рада фонду.

Створення інших органів управління Фонду заборонено.

Рада фонду є єдиним регулярно діючим органом управління, що здійснює контроль за поточною діяльністю Фонду та вирішує основні питання його роботи. Засідання Ради Фонду проводяться періодично (не рідше ніж раз на квартал).

Для забезпечення діяльності, Фонд користується послугами осіб, визначених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Інформація про Фонд та осіб, що обслуговують Фонд складена у формі Загальних відомостей про недержавний пенсійний фонд (НПФ-1), що визначена Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674 та наведена у додатку.

1.4.2. Опис програми пенсійного забезпечення

Вкладники Фонду

Вкладником фонду може бути роботодавець учасника фонду; професійна спілка, об'єднання професійних спілок щодо своїх членів; сам учасник фонду; подружжя, діти, батьки, рідні брати і сестри, дід і баба учасника фонду, діти подружжя учасника фонду, у тому числі усиновлені ним (нею) діти, батьки подружжя учасника фонду.

Вкладник фонду може укласти один або кілька пенсійних контрактів згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або декількох учасників фонду за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

Учасники Фонду

Учасниками є фізичні особи, на користь яких сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до Фонду і які мають право на отримання пенсійних виплат або отримують такі виплати на умовах і в порядку, визначених пенсійним контрактом та договором про виплату.

Тип пенсійної програми з визначеними внесками

Учасники програми роблять до фонду внески на добровільних умовах.

Умови припинення пенсійної програми

Програма може бути припинена, якщо ліквідовані всі засновники або не залишилося жодного учасника.

Порядок укладення пенсійних контрактів з Фондом

Пенсійний контракт є договором між Фондом та його вкладником, який укладається від імені Фонду його Адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або декількох учасників за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

Пенсійні схеми, порядок внесення змін до них та їх скасування

Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюється Фондом, визначаються пенсійними схемами, які розробляються з дотриманням вимог Закону, інших нормативно-правових актів з питань недержавного пенсійного забезпечення та Статуту.

Фонд використовує програму пенсійного забезпечення з визначеним внеском, згідно з якою суми, що підлягають виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються відповідно до внесків, сплачених до Фонду, і отриманого від них інвестиційного доходу.

Сума пенсійних коштів, що належить кожному учаснику Фонду, визначається множенням кількості одиниць пенсійних активів, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника Фонду, на чисту вартість одиниці пенсійних активів Фонду та відображається на індивідуальному пенсійному рахунку учасника. Сума пенсійних коштів усіх учасників пенсійного Фонду дорівнює чистій вартості активів Фонду. Чиста вартість активів Фонду, кількість одиниць його пенсійних активів та чиста вартість одиниці пенсійних активів Фонду визначаються кожного робочого дня.

Пенсійні внески до Фонду

Пенсійні внески – грошові кошти, сплачені вкладником до Фонду в розмірі та порядку, встановленому пенсійним контрактом, укладеним з Фондом згідно з умовами обраної пенсійної схеми. Максимальний розмір пенсійних внесків не обмежується. Пенсійні внески сплачуються лише в національній валюті України, а у випадках, передбачених законодавством України, в іноземній валюті за офіційним обмінним курсом Національного банку України, що діяв на момент сплати, шляхом готівкових та(або) безготівкових розрахунків. Юридичні особи сплачують пенсійні внески лише в безготівковій формі.

Пенсійні внески сплачуються перерахуванням відповідних грошових сум на поточні рахунки Фонду у його Зберігача. Розмір та порядок сплати пенсійних внесків встановлюється пенсійним контрактом відповідно до обраної пенсійної схеми.

Пенсійні активи Фонду

Пенсійні активи – активи Фонду, сформовані виключно внаслідок пов'язаної з провадженням ним діяльності з недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійні активи складаються із:

- 1) активів у грошових коштах;
- 2) активів у цінних паперах;
- 3) інших активів згідно із законодавством.

Інвестиційна діяльність з активами Фонду здійснюється відповідно до його Інвестиційної декларації та вимог Закону «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Інвестиційна декларація

Інвестиційна декларація є документом, який визначає інвестиційну політику Фонду. В Інвестиційній декларації відображаються основні напрями інвестування активів Фонду та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, встановлені у межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності, визначених Законом. Інвестиційна декларація та зміни до неї розробляються і затверджуються Радою Фонду.

Використання пенсійних активів Фонду

Пенсійні активи, що накопичуються у Фонді, використовуються для цілей його інвестиційної діяльності, виконання зобов'язань Фондом перед його учасниками та оплати витрат, пов'язаних зі здійсненням недержавного пенсійного забезпечення з урахуванням обмежень, встановлених законодавством.

2. Основи підготовки, затвердження і подання фінансової звітності

2.1. Ідентифікація фінансової звітності

Фінансова звітність Фонду є фінансовою звітністю загального призначення, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати складати звітність згідно з їхніми інформаційними потребами. Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки Фонду, яка є корисною для широкого кола користувачів у разі прийняття ними економічних рішень.

2.2. Валюта подання звітності та функціональна валюта, ступінь округлення

Валюта подання звітності відповідає функціональній валюті, якою є українська гривня. Фінансова звітність складена у тисячах гривень, округлених до цілих тисяч, (якщо не зазначено інше).

2.3. Концептуальна основа фінансової звітності

Концептуальною основою фінансової звітності є Міжнародні стандарти фінансової звітності видані Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності, в редакції чинній на 01 січня 2015 року, що офіційно оприлюдненні на веб-сайті Міністерства фінансів України. Також застосовані всі інтерпретації Комітету з інтерпретацій міжнародної фінансової звітності, обов'язкові для звітного фінансового року.

2.4. Припущення про безперервність діяльності

Ця фінансова звітність була підготовлена на основі припущення про безперервність діяльності, відповідно до якого реалізація активів і погашення зобов'язань відбувається в ході звичайної діяльності. Фінансова звітність не включає коригування, які необхідно було б провести в тому випадку, якби Фонд не міг продовжити провадження фінансово-господарської діяльності відповідно до принципів безперервності діяльності.

2.5. Рішення про затвердження фінансової звітності

Випуск фінансової звітності за звітний рік затверджений рішенням Ради Фонду. Ні засновники Фонду, ні інші особи не мають права вносити зміни до цієї фінансової звітності після її випуску.

3. Суттєві положення облікової політики

3.1. База, використана для оцінки активів

Інвестиції Фонду відображаються за справедливою вартістю. Щодо ринкових цінних паперів, тобто тих, операції з якими відбуваються з достатньою частотою та в достатньому обсязі, щоб надавати інформацію про ціноутворення на безперервній основі, то справедливою вартістю є ринкова ціна. Щодо цінних паперів, для яких активний ринок відсутній, справедлива вартість розраховується з використанням інших методів оцінки фінансових інструментів, дозволених МСФЗ 13 «Оцінки за справедливою вартістю».

Такі методи оцінки включають використання біржових котирувань на неактивних ринках, аналіз дисконтованих грошових потоків або інші моделі визначення справедливої вартості. Передбачувана справедлива вартість фінансових активів і зобов'язань визначається з використанням наявної інформації про ринок і відповідних методів оцінки.

Ринкова вартість належних Фонду цінних паперів, що обертаються більш як на одному організаторі торгівлі, для розрахунку вартості активів оцінюється на дату розрахунку вартості активів за методикою, визначеною

особою, що здійснює управління активами Фонду відповідно до Положення про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного), затвердженого Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.08. 2004 р. № 339.

Стосовно інвестицій, щодо яких оцінити справедливу вартість неможливо, у кожному випадку розкриваються причини, з яких не використовується справедлива вартість. Ті цінні папери, які мають фіксовану вартість погашення та були придбані для виконання зобов'язань згідно з програмою пенсійного забезпечення або певних її частин, відображаються за сумами, що базуються на їх остаточній вартості погашення, припускаючи існування постійної норми прибутку до строку погашення.

Стосовно інвестицій, таких як сукупне право на власність підприємства, оцінити справедливу вартість яких неможливо, у кожному випадку здійснюється розкриття причин того, чому не використовується справедлива вартість.

3.2. Суттєві облікові політики

3.2.1. Облікові політики – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, затверджені Радою Фонду та застосовані при складанні та поданні фінансової звітності. При виборі облікових політик Фонд використовував таку редакцію МСФЗ, яка є актуальною на дату складання фінансової звітності.

Якщо приймається рішення про дострокове застосування нововведеного МСФЗ (за умови, що МСФЗ дозволяє дострокове застосування), Рада Фонду вносить доповнення до облікових політик, і вони застосовуються для складання фінансової звітності. Прийнята облікова політика Фонду застосовується послідовно для аналогічних операцій, інших подій та умов, якщо тільки конкретний МСФЗ спеціально не вимагатиме або не дозволитиме розподіл статей за категоріями, для яких можуть застосовуватися різні облікові політики.

3.2.2. Облікова політика Фонду встановлена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності.

3.2.3. Фінансова звітність Фонду за МСФЗ складається і подається Адміністратором згідно з ч. 6 ст. 21 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

3.2.4. Звітним періодом є календарний рік, тобто період з 01 січня по 31 грудня звітного року.

3.2.5. Функціональною валютою вважається українська гривня.

3.2.6. Перелік та назви форм фінансової звітності Фонду відповідають встановленим НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Аналіз витрат, визнаних у прибутку або збитку, здійснюється з використанням класифікації, заснованої на функції витрат, і на виконання вимог п. 105 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» у Примітках розкривається структура витрат за характером.

3.2.7. Представлення грошових потоків від операційної діяльності у фінансовій звітності здійснюється із застосуванням прямого методу, згідно з яким розкривається інформація про основні класи валових надходжень грошових коштів чи валових виплат грошових коштів. Інформація про основні види валових грошових надходжень та валових грошових виплат формується на підставі облікових записів Фонду.

3.2.8. У зв'язку з тим, що у Фонду нормальний операційний цикл не можна чітко ідентифікувати, прийнято його тривалість вважати рівною 12 місяцям.

3.2.9. Пенсійні активи

Грошові кошти та їх еквіваленти

Грошові кошти складаються з коштів на поточних рахунках та депозитів до запитання.

Еквіваленти грошових коштів – це короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості. Інвестиція визначається зазвичай як еквівалент грошових коштів тільки в разі короткого строку погашення, наприклад, упродовж не більше ніж три місяці з дати придбання.

Депозити в банках у разі можливості дострокового отримання грошових коштів на розрахунковий рахунок і депозити з терміном вкладу до 1 року, класифікуються як грошові кошти.

Грошові кошти та їх еквіваленти можуть утримуватися, а операції з ними проводяться в національній та іноземній валюті, а також у банківських металах.

Іноземна валюта – це валюта інша, ніж функціональна валюта суб'єкта господарювання.

Банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно до світових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

До грошових коштів також прирівнюються кошти, депоновані (блоковані) на торгових рахунках та призначені для покриття операцій купівлі на ринку заявок фондової біржі.

Грошові кошти та їх еквіваленти визнаються за умови відповідності критеріям визнання активами.

Первісна та подальша оцінка грошових коштів та їх еквівалентів здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює їх номінальній вартості.

Первісна та подальша оцінка грошових коштів та їх еквівалентів в іноземній валюті та банківських металах здійснюється у функціональній валюті за офіційними курсами Національного банку України (далі – НБУ).

У разі призначення НБУ в банківській установі тимчасової адміністрації або прийняття НБУ рішення про ліквідацію банківської установи та відсутності ймовірності повернення грошових коштів, визнання їх як активу припиняється і відображається у складі збитків звітного періоду.

Депозити (крім депозитів до запитання)

Депозит (вклад) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під відсоток або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Депозит визнається у звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цього інструменту.

Первісна оцінка депозиту здійснюється за його справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює його номінальній вартості. Витрати за операцією, навіть якщо вони прямо відносяться до укладання договору про депозит, не включаються до первісної оцінки депозиту, а визнаються витратами періоду.

Подальша оцінка депозитів у національній валюті здійснюється за справедливою вартістю очікуваних грошових потоків.

Вартість очікуваних грошових потоків за депозитом – це теперішня вартість грошових потоків (виплат за депозитним договором), які очікуються до отримання відповідно до графіку виплат, дисконтованих за депозитними ставками. Справедлива вартість очікуваних грошових потоків відображає нинішні ринкові очікування стосовно таких майбутніх грошових потоків.

У разі зміни справедливої вартості депозитів, що мають місце на звітну дату, такі зміни визнаються у прибутку (збитку) звітного періоду.

За відсутності ймовірності повернення депозитів визнання їх як активу припиняється і відображається у складі збитків звітного періоду.

Подальша оцінка депозитів в іноземній валюті та банківських металах здійснюється у функціональній валюті за офіційним курсом НБУ.

Боргові цінні папери

Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» до складу активів пенсійного фонду в боргових цінних паперах можуть належати облігації, іпотечні облігації та ощадні (депозитні) сертифікати.

Облігація – це цінний папір, що посвідчує внесення його першим власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений проспектом емісії (для державних облігацій України – умовами їх розміщення) строк та виплатити дохід за облігацією, якщо інше не передбачено проспектом емісії (для державних облігацій України – умовами їх розміщення).

Іпотечна облігація – це іменний цінний папір, що засвідчує внесення грошових коштів її власником і підтверджує зобов'язання емітента відшкодувати йому номінальну вартість цієї облігації та грошового доходу в порядку, встановленому Законом України «Про іпотечні облігації» та проспектом емісії, а в разі невиконання емітентом зобов'язань за іпотечною облігацією надає її власнику право задовольнити свою вимогу за рахунок іпотечного покриття, яким забезпечене виконання зобов'язань емітента.

Ощадний (депозитний) сертифікат – це неемісійний цінний папір, що видається на певний строк (під відсотки, передбачені умовами його видачі) та підтверджує суму вкладу, внесеного в банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та відсотків, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

Боргові цінні папери визнаються у звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цих інструментів.

Первісна оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Проте, якщо існують свідчення, що ціна операції (придбання) не відповідає справедливій вартості боргових цінних паперів, які придбаваються, визнається прибуток (збиток) при первісному визнанні.

Борговий цінний папір призначений як такий, що оцінюється за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку.

Витрати на придбання боргових цінних паперів, що оцінюються в подальшому за справедливою вартістю, не включаються до їх первісної вартості при визнанні і визнаються витратами періоду.

Подальша оцінка боргових цінних паперів здійснюється за справедливою вартістю за методикою, визначеною особою, що здійснює управління активами Фонду відповідно до Положення про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного), затвердженого

Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.08. 2004 р. № 339. Справедлива вартість цінних паперів, обіг яких зупинений, дорівнює нулю.

Інструменти капіталу

Інструменти капіталу – це будь-які контракти, які засвідчують залишкову частку в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань.

До інструментів капіталу відносяться акції та паї (частки) господарських товариств.

Інструменти капіталу визнаються у Звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цих інструментів.

Первісна оцінка інструментів капіталу здійснюється за їх справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Проте, якщо існують свідчення, що ціна операції (придбання) не відповідає справедливій вартості придбаних інструментів капіталу, різниця визнається як прибуток (збиток) при первісному визнанні.

Витрати на придбання інструментів капіталу визнаються витратами періоду і не включаються до первісної справедливої вартості інструментів капіталу.

Подальша оцінка інструментів капіталу здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки.

Ринкова вартість належних Фонду інструментів капіталу оцінюється за офіційним біржовим курсом організатора торгів на дату оцінки. Якщо інструменти капіталу мають обіг більш як на одному організаторі торгівлі, то під час розрахунку вартості активів такі інструменти оцінюються за курсом на основному ринку для цього інструменту капіталу або, за відсутності основного ринку, на найсприятливішому ринку для нього. Оцінка інструментів капіталу, що входять до складу активів та перебувають у біржовому списку організатора торгівлі і при цьому не мають визначеного біржового курсу на дату оцінки, здійснюється за останньою балансовою вартістю. Якщо є підстави вважати, що балансова вартість суттєво відрізняється від справедливої, справедлива вартість визначається за методикою, визначеною особою, що здійснює управління активами Фонду відповідно до Положення про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного), затвердженого Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.08. 2004 р. № 339. Відхилення можуть бути зумовлені значними змінами у фінансовому стані емітента та/або змінами кон'юнктури ринків, на яких емітент провадить діяльність, а також змінами у кон'юнктурі фондового ринку.

Інструменти капіталу іноземних емітентів, що перебувають в обігу та пройшли лістинг на одній з провідних іноземних бірж, зазначеній у ст. 47 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», оцінюються за біржовим курсом (ціною закриття біржового торгового дня), визначеним цією біржею на дату оцінки активів. Справедлива вартість цінних паперів емітентів, обіг яких зупинено, дорівнює нулю.

Дебіторська заборгованість

Дебіторська заборгованість – це фінансовий актив, який є контрактним правом отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання.

Дебіторська заборгованість визнається у звіті про фінансовий стан тоді коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цього інструменту.

Первісна оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки.

Подальша оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки.

У разі змін справедливої вартості дебіторської заборгованості, що мають місце на звітну дату, такі зміни визнаються у прибутку (збитку) звітного періоду.

3.2.10. Зобов'язання

Пенсійні кошти є сумою грошових зобов'язань Фонду перед його учасниками відповідно до статті 1 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та визнаються як фінансові зобов'язання відповідно до МСБО № 39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка". За своєю суттю, і відповідно до порядку відображення у фінансовій звітності, пенсійні кошти є фінансовими зобов'язаннями, що носять довгостроковий характер.

Оцінка довгострокових зобов'язань перед учасниками Фонду здійснюється за справедливою вартістю, яка визначається відповідно до ст.51 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та дорівнює чистій вартості активів Фонду.

Показник чистої вартості активів включається до фінансової звітності недержавного пенсійного фонду у складі зобов'язань окремим розділом.

Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які відповідають одній або декільком із нижченаведених ознак:

– Фонд сподівається погасити зобов'язання або зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду;

– Фонд не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання упродовж щонайменше 12 місяців після

звітнього періоду.

Поточні зобов'язання визнаються за умови відповідності визначенню і критеріям визнання зобов'язань.

Первісна та подальша оцінка поточних зобов'язань здійснюється за вартістю погашення.

3.2.11. Доходи

Дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення чистих активів, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників.

Дохід визнається у звіті про прибутки та збитки за умови відповідності визначенню та критеріям визнання. Це, власне, означає, що визнання доходу відбувається одночасно з визнанням збільшення активів або зменшення зобов'язань.

Дохід від продажу фінансових інструментів, інвестиційної нерухомості або інших активів визнається у прибутку або збитку в разі задоволення всіх наведених далі умов:

а) Фонд передав покупцеві суттєві ризики і винагороди, пов'язані з власністю на фінансовий інструмент, інвестиційну нерухомість або інші активи;

б) за Фондом не залишається ані подальша участь управлінського персоналу у формі, яка зазвичай пов'язана з володінням, ані ефективний контроль за проданими фінансовими інструментами, інвестиційною нерухомістю або іншими активами;

в) суму доходу можна достовірно оцінити;

г) ймовірно, що до Фонду надійдуть економічні вигоди, пов'язані з операцією;

г) витрати, які були або будуть понесені у зв'язку з операцією, можна достовірно оцінити.

Дохід, який виникає в результаті використання третіми сторонами активів Фонду, що приносять відсотки та дивіденди, визнається у прибутку або збитку, якщо: є ймовірність, що економічні вигоди, пов'язані з операцією, надходять до Фонду, або можна достовірно оцінити суму доходу.

Дохід за фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням, що оцінюється за справедливою вартістю, визнається у прибутку або збитку.

Дохід оцінюється за справедливою вартістю компенсації, яка була отримана або підлягає отриманню. Сума доходу, яка виникає в результаті операції, визначається шляхом угоди між суб'єктом господарювання та покупцем або користувачем активу. Дохід, який виникає в результаті використання третіми сторонами активів Фонду, що приносять відсотки та дивіденди, визнається на такій основі:

а) відсотки визнаються із застосуванням методу ефективної ставки відсотка. Ефективна ставка відсотка – це ставка, яка точно дисконтує попередньо оцінені майбутні платежі або надходження грошових коштів упродовж очікуваного строку дії фінансового інструмента та, якщо доцільно, протягом коротшого періоду до його балансової вартості. У разі розміщення депозитів на звичайних умовах ефективна ставка відсотка відповідає номінальній. Незвичайними умовами розміщення депозитів є суттєве відхилення номінальної ставки відсотка від ставок за подібними депозитами;

б) дивіденди визнаються, коли встановлюється право Фонду на їх отримання.

Коли виникає невизначеність щодо отримання суми, яку вже включено до суми доходу, неотримана сума (або сума, щодо якої перестала існувати ймовірність відшкодування), визнається як витрати, а не як коригування суми первісно визнаного доходу.

3.2.12. Витрати

Витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення чистих активів, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки за умови відповідності визначенню та одночасно з визнанням збільшення зобов'язань або зменшення активів.

Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки, коли видатки не надають майбутніх економічних вигід або тоді та тією мірою, якою майбутні економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати визнанню як активу у звіті про фінансовий стан.

Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки також у тих випадках, коли виникають зобов'язання без визнання активу.

3.3. Інші застосовані облікові політики, що є доречними для розуміння фінансової звітності

Питання, не врегульовані цією обліковою політикою, регулюються відповідно до МСФЗ та чинного законодавства України.

3.4. Відповідність облікової політики звітнього та попереднього періодів

Прийнята облікова політика відповідає обліковій політиці, що застосовувалася в попередньому звітному році.

4. Істотні облікові судження, оцінні значення і припущення

4.1. Опис операційного середовища та економічної ситуації

Фонд функціонує в нестабільному середовищі, що пов'язано з глибокою економічною кризою, політичною нестабільністю та продовженням збройного конфлікту на сході України. Ситуація ускладнюється суттєвими коливаннями валютного курсу національної валюти. Стабілізація економічної ситуації в Україні значною мірою залежатиме від ефективності фіскальних та інших економічних заходів, що будуть вживатися Урядом України. Водночас не існує чіткого уявлення того, що саме робитиме Уряд для подолання кризи.

У зв'язку з цим неможливо достовірно оцінити ефект впливу поточної економічної ситуації на фінансовий стан Фонду. У результаті виникає невизначеність, яка може вплинути на майбутні операції та можливість збереження вартості його активів. Ця фінансова звітність не включає жодних коригувань, які можуть виникнути в результаті такої невизначеності. Про такі коригування буде повідомлено, якщо вони стануть відомі та зможуть бути оцінені.

4.2. Основні припущення, оцінки та судження

Під час підготовки фінансової звітності Фонд здійснює оцінки та припущення, які мають вплив на елементи фінансової звітності, ґрунтуючись на МСФЗ, МСБО та тлумаченнях, розроблених Комітетом з тлумачень міжнародної фінансової звітності. Оцінки та судження базуються на попередньому досвіді та інших факторах, що за існуючих обставин вважаються обґрунтованими і за результатами яких приймаються судження щодо балансової вартості активів та зобов'язань.

Хоча ці розрахунки базуються на наявній у управлінського персоналу інформації про поточні події, фактичні результати можуть зрештою відрізнятись від цих розрахунків. Області, де такі судження є особливо важливими, області, що характеризуються високим рівнем складності, та області, у яких припущення й розрахунки мають велике значення для підготовки фінансової звітності за МСФЗ, наведені нижче.

4.2.1. Судження щодо операцій, подій або умов за відсутності конкретних МСФЗ

Якщо немає МСФЗ, який конкретно застосовується до операції, іншої події або умови, застосовуються судження під час розроблення та застосування облікової політики, щоб інформація була доречною для потреб користувачів для прийняття економічних рішень та достовірною, у тому значенні, що фінансова звітність:

- подає достовірно фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки Фонду;
- відображає економічну сутність операцій, інших подій або умов, а не лише юридичну форму;
- є нейтральною, тобто вільною від упереджень;
- є повною в усіх суттєвих аспектах.

Під час формування судження враховується прийнятність наведених далі джерел у низхідному порядку:

а) вимоги в МСФЗ, де ідеться про подібні та пов'язані з ними питання;

б) визначення, критерії визнання та концепції оцінки активів, зобов'язань, доходів та витрат у Концептуальній основі фінансової звітності.

Під час формування судження враховуються крайні положення інших органів, що розробляють та затверджують стандарти, які застосовують подібну концептуальну основу для розроблення стандартів, іншу професійну літературу з обліку та прийняті галузеві практики, тією мірою, якою вони не суперечать вищезазначеним джерелам.

4.2.2. Судження щодо справедливої вартості активів

Справедлива вартість інвестицій, що активно обертаються на організованих фінансових ринках, розраховується на основі поточної ринкової вартості на момент закриття торгів на звітну дату. В інших випадках оцінка справедливої вартості ґрунтується на судженнях щодо передбачуваних майбутніх грошових потоків, існуючої економічної ситуації, ризиків, властивих різним фінансовим інструментам, та інших факторів.

Для оцінки статей, включених до фінансової звітності Фонду, було використано валюту первинного економічного середовища, у якому працює Фонд (функціональна валюта). Нею є українська гривня. Однак слід зазначити, що переоцінка активів в іноземній валюті та банківських металах здійснювалась щоденно за курсами Національного банку України, які діяли на відповідний день у звітному році.

5. Розкриття інформації щодо використання справедливої вартості

5.1. Методики оцінювання та вхідні дані, використані для складання оцінок за справедливою вартістю

Управлінський персонал здійснює виключно безперервні оцінки справедливої вартості активів та зобов'язань, тобто такі оцінки, які вимагаються МСБО 26 на кінець кожного звітного періоду.

Класи активів та зобов'язань, оцінених за справедливою вартістю	Методики оцінювання	Метод оцінки (ринковий, дохідний, витратний)	Вихідні дані
Грошові кошти та їх еквіваленти	Первісна та подальша оцінка грошових коштів та їх еквівалентів здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює їхній номінальній вартості	Ринковий	Офіційні курси НБУ
Депозити (крім депозитів до запитання)	Первісна оцінка депозиту здійснюється за його справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює його номінальній вартості. Подальша оцінка депозитів у національній валюті здійснюється за справедливою вартістю очікуваних грошових потоків	Дохідний (дисконтування грошових потоків)	Ставки за депозитами, ефективні ставки за депозитними договорами
Боргові цінні папери	Первісна оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Подальша оцінка боргових цінних паперів здійснюється за справедливою вартістю	Ринковий, дохідний	Офіційні біржові курси організаторів торгів на дату оцінки, котирування аналогічних боргових цінних паперів, дисконтовані потоки грошових коштів
Інструменти капіталу	Первісна оцінка інструментів капіталу здійснюється за їх справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Подальша оцінка інструментів капіталу здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки	Ринковий, витратний	Офіційні біржові курси організаторів торгів на дату оцінки, за відсутності визначеного біржового курсу на дату оцінки, використовується остання балансова вартість, ціни закриття біржового торгового дня
Інвестиційна нерухомість	Первісна оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за собівартістю. Подальша оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки	Ринковий, дохідний, витратний	Ціни на ринку нерухомості, дані оцінки професійних оцінювачів
Дебіторська заборгованість	Первісна та подальша оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки	Дохідний	Контрактні умови, ймовірність погашення, очікувані вхідні грошові потоки
Довгострокові зобов'язання	Первісна та подальша оцінка здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює чистій вартості активів	-	Стаття 51 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»
Поточні зобов'язання	Первісна та подальша оцінка поточних зобов'язань здійснюється за вартістю погашення	Витратний	Контрактні умови, ймовірність погашення, очікувані вихідні грошові потоки

5.2. Вплив використання закритих вхідних даних (3-го рівня) для періодичних оцінок справедливої вартості на прибуток або збиток

Зміни ймовірності погашення та очікуваних вхідних грошових потоків (дані 3-го рівня ієрархії) враховуються особою, що здійснює управління активами Фонду при здійсненні оцінки активів та управління ризиками, пов'язаними з інвестуванням пенсійних активів.

5.3. Інші розкриття, що вимагаються МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»

Управлінський персонал вважає, що наведені розкриття щодо застосування справедливої вартості є достатніми, і не вважає, що за межами фінансової звітності залишилась будь-яка суттєва інформація щодо застосування справедливої вартості, яка може бути корисною для користувачів фінансової звітності. Відповідно до параграфа 7 МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» розкриття інформації, що вимагається зазначеним МСФЗ, не є обов'язковим для інвестицій програм пенсійного забезпечення, оцінених за справедливою вартістю відповідно до МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення». Додаткову інформацію щодо змін справедливої вартості фінансових активів наведено у Примітці 8.4.

6. Нові МСФЗ та їхній вплив на фінансову звітність

Стандарти та поправки до них	Основні вимоги	Ефективна дата	Дострокове застосування
МСБО (IAS) 1 «Подання фінансової звітності» щодо професійного судження в разі прийняття рішень про відображення інформації у фінансовій звітності	Фактор суттєвості повинен застосовуватися щодо всієї звітності в цілому, і додаткове включення несуттєвої інформації не тільки не приносить користі, а й може, навпаки, завдати шкоди. Професійне судження повинно застосовуватися компаніями для визначення того, де саме в звітах і в якій послідовності їм найкраще розкрити інформацію	01.01.2016 р.	Так
МСБО (IAS) 16 «Основні засоби» щодо амортизації (п. 62A)	Забороняється застосування методу амортизації на основі виручки щодо об'єктів основних засобів, оскільки метод відображає характер економічних вигод, що генеруються активом, а не споживання майбутніх економічних вигод від цього активу	01.01.2016 р.	Так (перспективно)
МСБО (IAS) 27 «Окрема фінансова звітність» щодо застосування методу участі в капіталі в окремій фінансовій звітності	Дозволено компаніям використовувати дольовий метод для обліку інвестицій у дочірні, спільні та асоційовані компанії в окремій фінансовій звітності	01.01.2016 р.	Так
МСБО (IAS) 34 «Проміжна фінансова звітність» щодо розкриття інформації в інших компонентах проміжної фінансової звітності (п. 16(a))	Інформація повинна розкриватися в проміжних фінансових звітах або проміжні фінансові звіти повинні містити посилання на будь-який інший звіт (наприклад, звіт керівництва або звіт про ризики). При цьому такий звіт повинен бути доступний користувачам фінансової звітності на тих же умовах і в той же час, що й проміжні фінансові звіти	01.01.2016 р.	Так
МСФЗ (IFRS) 5 «Довгострокові активи, призначені для продажу, та припинена діяльність» (п. 26, 26A)	Рекласифікації (замість продажу – розподіл на користь власників або навпаки) не повинні розглядатися як відмова від плану продати або розподілити на користь власників актив (ліквідаційної групи). Зміна способу відчуження не перериває і не змінює спочатку певний термін виконання плану відчуження	01.01.2016 р.	Так (перспективно)
МСФЗ (IFRS) 14 «Відкладені рахунки, що регулюються»	Стандарт встановлює порядок обліку залишків на відкладених рахунках тарифного регулювання. Дія стандарту поширюється тільки на організації, що вперше застосовують стандарти МСФЗ та раніше визнавали залишки на відкладених рахунках тарифного регулювання згідно з національними стандартами обліку. Дозволяє зберегти застосовувану раніше облікову політику, пов'язану з регульованими тарифами	01.01.2016 р.	Так
МСФЗ (IFRS) 15 «Виручка від контрактів з клієнтами»	Введено п'ятиступеневу модель визнання виручки. Величина виручки визначається у сумі очікуваної оплати за переданий товар або надану послугу (а не за справедливою вартістю відшкодування).	01.01.2018 р.	Так
МСФЗ (IFRS) 9 «Фінансові інструменти»	Нова класифікація та вимоги до оцінки фінансових активів та зобов'язань, поліпшена модель обліку операцій хеджування, нова модель знецінення фінансових інструментів на основі очікуваних збитків	01.01.2018 р.	Так

7. Рекласифікації у фінансовій звітності за звітний рік порівняно з фінансовою звітністю попереднього року та виправлення помилок

Рекласифікації у фінансовій звітності за звітний рік порівняно з фінансовою звітністю попереднього року не здійснювалися.

Виправлення помилок попередніх періодів не здійснювалося.

8. Розкриття інформації, що підтверджує статті, подані у звітності

8.1. Детальна інформація, що розкриває статтю «Грошові кошти та їх еквіваленти» (ф-1.1165), наведена в рядках 010 та 140 частини I Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду

(НПФ-2), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

Детальна інформація, що розкриває статтю «**Поточні фінансові інвестиції**» (ф-1.1160) наведена в рядках з 020 по 101 частини I Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

Детальна інформація, що розкриває статтю «**Дебіторська заборгованість**» (ф-1.1140) наведена в рядках 111-114 частини I Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

До складу статті «Дебіторська заборгованість» віднесено поточну дебіторську заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів. Дебіторська заборгованість є реальною, заборгованості з простроченим строком позовної давності немає. Резерв сумнівних боргів не створювався.

8.2. Інформація про **довгострокові зобов'язання** (ф-1.1515) зазначена в окремому розділі зобов'язань (ф-1.1800), оскільки є сумою грошових зобов'язань Фонду перед його учасниками та дорівнює чистій вартості активів Фонду відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»

Детальна інформація, що розкриває статтю «**Поточна кредиторська заборгованість**» (ф-1.1610;1615) наведена в рядках 160-190 частини II Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

8.3. Інформація до статей «**Інші операційні доходи та витрати**» (ф-2.2120; 2180) наведена в пункті 3 частини II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

Інші операційні доходи та витрати мають наступний склад:

тис. грн.

Статті	за 2018 рік	за 2017 рік
Інші операційні доходи: (ф-2.2120)		
-Доходи від зміни вартості активів, що оцінюються за справедливою вартістю		
-Відновлення раніше списаних активів		
-Доходи від реалізації іноземної валюти		
-Отримані штрафи, пені, неустойки		
-Доходи від операційної курсової різниці		
-Інші доходи операційної діяльності		
Інші операційні витрати: (ф-2.2180)		
-Собівартість реалізації іноземної валюти		
-Сумнівна та безнадійна заборгованість		
-Витрати від операційної курсової різниці		
-Витрати від зміни вартості активів, що оцінюються за справедливою вартістю		
- Інші витрати операційної діяльності		

У Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) відображено:

- розгорнуто операційні курсові різниці;
- згорнуто операції з реалізації іноземної валюти.

8.4. Детальна інформація про **інші доходи і витрати, в тому числі від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю** (ф-2. 2240; 2270) наведена в пункті 1 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

Інші доходи та витрати мають наступний склад:

тис. грн.

Статті	за 2018 рік	за 2017 рік
Інші доходи: (ф-2.2240)	1 108	1 094
-Доходи від реалізації цінних паперів	436	536
-Доходи від переоцінки цінних паперів	635	558
-Доходи від відновлення корисності активів		
-Доходи від неопераційної курсової різниці		
-Доходи від зміни вартості довгострокових зобов'язань	37	
-Доходи від безоплатно отриманих активів		
Інші витрати: (ф-2.2270)	1 210	1 198
-Собівартість реалізованих цінних паперів	437	551
-Витрати від переоцінки цінних паперів	557	395
-Витрати від зменшення корисності активів		
-Витрати від неопераційної курсової різниці		
-Списання необоротних активів		
-Витрати від зміни вартості довгострокових зобов'язань	216	252
-Інші витрати звичайної діяльності		

8.5. Детальна інформація про **інші фінансові доходи** (ф-2. 2220) наведена в пункті 2 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

8.6. Детальна інформація про **адміністративні витрати(ф-2.2130)** наведена в пункті 4 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

8.7. Детальна інформація про **пенсійні внески та виплати учасникам (ф-3.3340;3390, ф-4.4240;4275)** наведена в частині I Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

9. Розкриття іншої інформації

9.1. Операції з пов'язаними сторонами

Засновник Фонду надає Фонду послуги з управління активами згідно із договором про управління активами пенсійного фонду. Вартість послуг, що були протягом звітного року надані Фонду засновником, відображена в рядку 390 пункту 4 частини II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, що додається.

9.2. Умовні зобов'язання та невизнані контрактні зобов'язання

Фонд не має умовних активів і зобов'язань, а також і невизнаних контрактних зобов'язань.

9.3. Судові процеси

Станом на звітну дату Фонд не є відповідачем за жодним судовим процесом.

9.4. Ризики

9.4.1. Кредитний ризик

Фонд усвідомлює, що інвестиційна діяльність пов'язана з ризиками і вартість чистих активів у мінливому ринковому середовищі може суттєво змінитись унаслідок впливу суб'єктивних та об'єктивних чинників, вірогідність і напрям впливу яких заздалегідь точно передбачити неможливо. До таких ризиків віднесено кредитний, ринковий та ризик ліквідності. Ринковий ризик включає валютний ризик, відсотковий та інший ціновий ризик.

Управління ризиками Фондом здійснюється на основі розуміння причин виникнення ризику, кількісної оцінки його можливого впливу на вартість чистих активів та застосування інструментарію щодо його пом'якшення.

Кредитний ризик – ризик того, що одна сторона контракту про фінансовий інструмент не зможе виконати зобов'язання і це буде причиною виникнення фінансового збитку іншої сторони. Кредитний ризик притаманний таким фінансовим інструментам, як поточні та депозитні рахунки в банках, облігації та дебіторська заборгованість.

Основним методом оцінки кредитних ризиків Фонду є оцінка кредитоспроможності контрагентів, для чого використовуються кредитні рейтинги та будь-яка інша доступна інформація щодо їх спроможності виконувати боргові зобов'язання. Відповідно до Інвестиційної декларації використовуються наступні методи управління кредитними ризиками:

- ліміти щодо боргових зобов'язань за класами фінансових інструментів;
- ліміти щодо боргових зобов'язань перед одним контрагентом (або асоційованою групою);
- ліміти щодо вкладень у фінансові інструменти відповідно до кредитних рейтингів за Національною рейтинговою шкалою;
- ліміти щодо розміщення депозитів у банках з різними рейтингами та випадки дефолту та неповернення депозитів упродовж останніх п'яти років.

9.4.2. Ринковий ризик

Ринковий ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін. Ринковий ризик охоплює три типи ризику: інший ціновий ризик, валютний та відсотковий. Ринковий ризик виникає у зв'язку з ризиками збитків, зумовлених коливаннями цін на акції, відсоткових ставок та валютних курсів. НПФ наражаються на ринкові ризики у зв'язку з інвестиціями в акції, облігації та інші фінансові інструменти).

Інший ціновий ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін (окрім тих, що виникають унаслідок відсоткового ризику чи валютного ризику), незалежно від того, чи спричинені вони чинниками, характерними для окремого фінансового інструмента або його емітента, чи чинниками, що впливають на всі подібні фінансові інструменти, з якими здійснюються операції на ринку.

Основним методом оцінки цінового ризику є аналіз чутливості. Для пом'якшення цінового ризику Фонд використовує диверсифікацію активів та дотримання лімітів на вкладення в акції та інші фінансові інструменти, що встановлені в Інвестиційній декларації.

Аналіз чутливості до іншого цінового ризику здійснювався за фінансовими інструментами, оціненими справедливою вартістю.

Валютний ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструменту коливатимуться внаслідок змін валютних курсів.

Для управління валютними ризиками Фонд контролює частку активів, номінованих в іноземній валюті, у загальному обсязі активів. Оцінка валютних ризиків здійснюється на основі аналізу чутливості.

Визначення порогу чутливості Фонду здійснювалося на основі статистичних даних НБУ щодо динаміки курсу гривні до іноземних валют, на основі яких була розрахована історична волатильність курсу, що визначається як стандартне відхилення річної дохідності від володіння іноземною валютою за період.

Валютні ризики Фонду виникають у зв'язку з володінням фінансовими інструментами, номінованими в іноземній валюті. Фонд інвестує кошти в державні облігації у доларах США та банківські депозити в іноземній валюті.

Відсотковий ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових відсоткових ставок. Фонд усвідомлює, що відсоткові ставки можуть змінюватись, і це впливатиме на справедливу вартість чистих активів.

Усвідомлюючи значні ризики, пов'язані з коливаннями відсоткових ставок у високоінфляційному середовищі, яке є властивим для фінансової системи України, Фонд контролює частку активів, розміщених у боргових зобов'язаннях у національній валюті з фіксованою відсотковою ставкою. Він здійснює моніторинг відсоткових ризиків та контролює їх максимально припустимий розмір. У разі зростання відсоткових ризиків Фонд має намір позбуватися боргових фінансових інструментів з фіксованою відсотковою ставкою. Моніторинг відсоткових ризиків здійснюється шляхом оцінки впливу можливих змін відсоткових ставок на вартість відсоткових фінансових інструментів.

Для оцінки можливих коливань відсоткових ставок Фонд використовував історичну волатильність відсоткових ставок за строковими депозитами (до 1 року) за останні п'ять років за оприлюдненою інформацією НБУ.

9.4.3. Ризик ліквідності

Ризик ліквідності – ризик того, що суб'єкт господарювання матиме труднощі в ході виконання зобов'язань, пов'язаних із фінансовими зобов'язаннями, що погашаються шляхом поставки грошових коштів або іншого фінансового активу. Фонд не наражається на значні ризики ліквідності, оскільки його зобов'язання перед учасниками обмежуються наявними активами.

Для управління ризиком ліквідності Фонду контролюються обсяги ліквідних активів, які можуть бути конвертовані у грошові кошти упродовж п'яти днів.

Оцінка та управління ризиками, пов'язаними з інвестуванням пенсійних активів здійснюється особою, що здійснює управління активами відповідно до внутрішніх правил та процедур, що відповідають вимогам, встановленим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

9.5. Події після звітної дати

Після звітної дати не відбулося жодних подій, які справили б істотний вплив на показники фінансової звітності Фонду та вимагають розкриття інформації в примітках до цієї фінансової звітності.

Директор ТОВ «АЦПО»

_____Ю.Ю.Бурков

Головний бухгалтер ТОВ «АЦПО»

_____М.А.Яворська